

> 19 de julio de 2026 a las 0:00

La llegítima i la llibertat de testar

■ Com més pes tenen les herències en l'economia, més transcendent és la regulació de com es reparteixen

■ El Codi civil de Catalunya fixa que s'ha de reservar una quarta part del valor de l'herència als legítimaris

■ La limitació té detractors que la consideren un vestigi del passat i un focus de conflictes als tribunals

Francesc Muñoz Dorado
BARCELONA

Fa una setmana, en una entrevista a L'Econòmic, l'expert en finances personals Eduard Contí reflexionava sobre la tendència humana a acumular riquesa com si la vida no tingués fi i, a propòsit d'això, recordava que els diners són un mitjà i no un fi. Una aparent obvietat que, no obstant això, contrasta amb el fet estadístic que el màxim nivell d'acumulació patrimonial acostuma a coincidir amb el moment de la mort de la persona, de manera que són els descendents els que s'acaben beneficiant d'aquest afany per acaparar riquesa. El 2025 més de la meitat de les herències a Catalunya tenien un valor d'entre 100.000 i 500.000 euros, i un 13% superaven aquesta quantitat, segons el darrer balanç del Col·legi Notarial de Catalunya.

Aquest fenomen té avui un impacte econòmic més gran que en el passat. L'encariment de l'habitatge ha incrementat la dependència dels fills respecte al patrimoni dels pares. De fet, per a moltes persones el llegat dels pares és l'única via per accedir a un habitatge en propietat. El problema és que l'herència arriba cada vegada més tard: l'augment de l'esperança de vida fa que tres de cada quatre hereus no rebin l'herència fins després dels 56 anys. Davant d'aquesta realitat, cada cop més famílies opten per avançar part del patrimoni en vida. Les donacions van augmentar un 22% el 2025 i un 20% durant el primer trimestre del 2026, tot i que continuen sent una opció minoritària.

Regulació del repartiment

Com més pes tenen les herències en l'economia de les famílies, més transcendència adquireixen també les normes que en regulen el repartiment. I és aquí on entra en joc una figura jurídica tan determinant com controvertida: la llegítima.

El Codi civil català, que beu del dret romà, fixa que una quarta part del valor de l'herència s'ha de reservar als legítimaris, que són els fills i els descendents. Si el causant —el difunt, en terminologia legal— no en té, aleshores, aquest dret correspon als progenitors. En la pràctica, legítimaris i hereus solen coincidir, però no necessàriament. Aleshores correspon als legítimaris reclamar als hereus la part que els pertoca. La llei diu que la llegítima és un dret de crèdit, la qual cosa vol dir que el legítimari no es converteix en propietari d'una part concreta de l'herència, sinó que pot demanar el que li pertoca. En principi, és atribució

A Catalunya, els fills i descendents tenen dret a almenys un 25% de l'herència ■ ARXIU

dels hereus determinar si ho satisfan en béns o diners.

La reforma del Codi civil aprovada el 2008 va flexibilitzar aquest règim en dos aspectes rellevants. D'una banda, va ampliar les causes de desheretament i va incorporar com a motiu la manca manifesta i continuada de relació familiar, sempre que aquest desinterès sigui atribuïble al legítimari. De l'altra, va limitar a deu anys el període durant el qual es tenen en compte determinades donacions fetes pel causant a l'hora de calcular la llegítima. L'objectiu d'aquest darrer canvi era adaptar la norma a una realitat cada vegada més habitual: que els pares ajudin els fills en vida, per exemple amb la compra d'un habitatge, sense que aquestes aportacions condicionin indefinidament el repartiment de l'herència.

La reforma del 2008 va modernitzar alguns aspectes de la llegítima, però va deixar intacte el principi bàsic: la reserva obligatòria d'una part de l'herència. Hi ha qui considera que el legislador hauria d'haver aprofitat aquella revisió per avançar cap a una llibertat de testar més gran o fins i tot per suprimir la llegítima. Per a altres, en canvi, mantenir-la continua sent una manera de garantir la solidaritat familiar i protegir els fills.

D'aquest parer és l'advocat Ramon Àngel Casanova, diputat de la junta de govern de l'Illustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB), que defensa que la llegítima continua tenint una funció social rellevant. Considera que és un me-

canisme d'equilibri entre els descendents, perquè garanteix que tots els fills rebin almenys una part del patrimoni familiar. Admet que restringeix la llibertat de testar, però sosté que aquesta limitació respon a un altre principi: la igualtat entre els fills.

L'hereu a Catalunya

En canvi, el notari de Vilassar de Mar, Albert Domingo, membre de la junta directiva del Col·legi Notarial de Catalunya, veu injustificable que la llibertat que una persona té per fer el que vulgui amb els seus béns en vida es vegi limitada un cop mor. Domingo recorda que, tradicionalment, el dret català pivotava sobre la figura de l'hereu, a qui s'atribuïa la universalitat del patrimoni, normalment rural, per garantir la continuïtat econòmica de la casa i evitar-ne la fragmentació. En aquest context, la llegítima actuava com a contrapès, ja que assegurava una compensació a la resta de descendents, que no participaven en un repartiment igualitari dels béns. "El context històric que justifica la llegítima no és l'actual, per la qual cosa per a mi no té cap sentit que continuï existint", destaca.

Certament, la societat ha canviat substancialment. Els fills acostumen a heretar a edats molt més avançades que en el passat i les estructures familiars també s'han fet més complexes: són més freqüents els fills de diferents unions, per la qual cosa augmenten els casos en què el testador vol afavorir uns

Tantes regulacions de la figura com territoris

La regulació de la llegítima és molt dispar als diferents territoris de l'Estat. Als Furs Nous de Navarra la llegítima és una figura simbòlica però no hi ha una reserva obligatòria. En canvi, a bona part de l'Estat que segueix el codi civil espanyol, el dret successori determina que la llegítima són dos terços de l'herència, i no és un dret de crèdit com a Catalunya, sinó sobre els béns de l'herència, és a dir, que els legítimaris són propietaris directes del patrimoni llegat, de manera que els hereus no poden vendre lliurement una propietat fins que els legítimaris no signin la partició. En aquest sentit, Casanova pensa que la llegítima catalana té un esperit molt més lliure.

persones per damunt d'unes altres. És precisament en aquest punt on es concentra el debat: mentre que els partidaris de suprimir la llegítima consideren que aquests canvis reforcen la necessitat d'ampliar la llibertat de testar, els defensors sostenen que, en un context familiar més complex, la reserva legal continua sent un mecanisme de protecció imprescindible.

Els jutges, contraris

Potser un dels col·lectius més contraris a la llegítima és el dels jutges i l'argument és pràctic: és una font de conflictes. Això ho constaten tant els notaris com els advocats. "Quan els notaris obren una herència i hi apareix que hi ha un fill desheretat, automàticament intuïm que el conflicte acabarà als tribunals", afirma Domingo. Casanova, que com a advocat està directament implicat en aquest tipus de disputes, admet: "Puc arribar a entendre que els jutges vulguin evitar que aquests conflictes arribin a uns jutjats força saturats." Cal tenir en compte que els legítimaris disposen de deu anys des de la mort del causant per reclamar la llegítima.

D'acord amb la llei actual, quan un fill apareix desheretat amb l'argument de la falta de relació familiar, el descendent afectat pot reclamar i la càrrega de la prova —és a dir, qui té l'obligació d'acreditar un fet davant d'un jutge— és de l'hereu. En els darrers anys s'ha plantejat una reforma perquè, en aquest supòsit, la càrrega de la prova recaigui sobre el legítimari. D'aquesta manera, potser s'acaben reduint les reclamacions, segons creu Domingo.

Dit això, el membre de la junta de govern de l'ICAB considera que el dret comparat també dona arguments per mantenir la figura: "La llegítima adopta fórmules diverses en els ordenaments jurídics del nostre entorn i és objecte d'ajustos periòdics. Tanmateix, la tendència és clara: allà on existeix, no retrocedeix, sinó que es manté." En aquest mateix sentit, Casanova assegura que, pels contactes informals que ha mantingut amb alguns membres de la Comissió de Codificació de Catalunya —l'òrgan col·legiat encarregat d'elaborar propostes de revisió, actualització i desenvolupament del dret privat català—, la supressió de la llegítima no forma part de la seva agenda. De fet, tot i que el Codi civil de Catalunya, que consta de sis llibres, està sotmès a un procés continu de revisió i actualització, actualment no hi ha sobre la taula cap proposta coneguda de reforma del llibre quart, dedicat a les successions, que plantegi la supressió de la llegítima. ■

La llegítima i la llibertat de testar

Com més pes tenen les herències en l'economia, més transcendent és la regulació de com es reparteixen

El Codi civil de Catalunya fixa que s'ha de reservar una quarta part del valor de l'herència als legitimaris

La limitació té detractors que la consideren un vestigi del passat i un focus de conflictes als tribunals

Fa una setmana, en una entrevista a L'Econòmic, l'expert en finances personals Eduard Conti reflexionava sobre la tendència humana a acumular riquesa com si la vida no tingués fi i, a propòsit d'això, recordava que els diners són un mitjà i no un fi. Una aparent obvietat que, no obstant això, contrasta amb el fet estadístic que el màxim nivell d'acumulació patrimonial acostuma a coincidir amb el moment de la mort de la persona, de manera que són els descendents els que s'acaben beneficiant d'aquest afany per acaparar riquesa. El 2025 més de la meitat de les herències a Catalunya tenien un valor d'entre 100.000 i 500.000 euros, i un 13% superaven aquesta quantitat, segons el darrer balanç del Col·legi Notarial de Catalunya.

Aquest fenomen té avui un impacte econòmic més gran que en el passat. L'encariment de l'habitatge ha incrementat la dependència dels fills respecte al patrimoni dels pares. De fet, per a moltes persones el llegat dels pares és l'única via per accedir a un habitatge en propietat. El problema és que l'herència arriba cada vegada més tard: l'augment de l'esperança de vida fa que tres de cada quatre hereus no rebin l'herència fins després dels 56 anys. Davant d'aquesta realitat, cada cop més famílies opten per avançar part del patrimoni en vida. Les donacions van augmentar un 22% el 2025 i un 20% durant el primer trimestre del 2026, tot i que continuen sent una opció minoritària.

Regulació del repartiment

Com més pes tenen les herències en l'economia de les famílies, més transcendència adquireixen també les normes que en regulen el repartiment. I és aquí on entra en joc una figura jurídica tan determinant com controvertida: la llegítima.

El Codi civil català, que beu del dret romà, fixa que una quarta part del valor de l'herència s'ha de reservar als legitimaris, que són els fills i els descendents. Si el causant –el difunt, en terminologia legal– no en té, aleshores, aquest dret correspon als progenitors. En la pràctica, legitimaris i hereus solen coincidir, però no necessàriament. Aleshores correspon als legitimaris reclamar als hereus la part que els pertoca. La llei diu que la llegítima és un dret de crèdit, la qual cosa vol dir que el legitimari no es converteix en propietari d'una part concreta de l'herència, sinó que pot demanar el que li pertoca. En principi, és atribució dels hereus determinar si ho satisfan en béns o diners.

La reforma del Codi civil aprovada el 2008 va flexibilitzar aquest règim en dos aspectes rellevants. D'una banda, va ampliar les causes de desheretament i va incorporar com a motiu la manca manifesta i continuada de relació familiar, sempre que aquest desinterès sigui atribuïble al legitimari. De l'altra, va limitar a deu anys el període durant el qual es tenen en compte determinades donacions fetes pel causant a l'hora de calcular la llegítima. L'objectiu d'aquest darrer canvi era adaptar la norma a una realitat cada vegada més habitual: que els pares ajudin els fills en vida, per exemple amb la compra d'un habitatge, sense que aquestes aportacions condicionin indefinidament el repartiment de l'herència.

La reforma del 2008 va modernitzar alguns aspectes de la llegítima, però va deixar intacte el principi bàsic: la reserva obligatòria d'una part de l'herència. Hi ha qui considera que el legislador hauria d'haver aprofitat aquella revisió per avançar cap a una llibertat de testar més gran o fins i tot per suprimir la llegítima. Per a altres, en canvi, mantenir-la continua sent una manera de garantir la solidaritat familiar i protegir els fills.

D'aquest parer és l'advocat Ramón Ángel Casanova, diputat de la junta de govern de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB), que defensa que la llegítima continua tenint una funció social rellevant. Considera que és un mecanisme d'equilibri entre els descendents, perquè garanteix que tots els fills rebin almenys una part del patrimoni familiar. Admet que restringeix la llibertat de testar, però sosté que aquesta limitació respon a un altre principi: la igualtat entre els fills.

L'hereu a Catalunya

En canvi, el notari de Vilassar de Mar, Albert Domingo, membre de la junta directiva del Col·legi Notarial de Catalunya, veu injustificable que la llibertat que una persona té per fer el que vulgui amb els seus béns en vida es vegi limitada un cop mor. Domingo recorda que, tradicionalment, el dret català pivotava sobre la figura de l'hereu, a qui s'atribuïa la universalitat del patrimoni, normalment rural, per garantir la continuïtat econòmica de la casa i evitar-ne la fragmentació. En aquest context, la llegítima actuava com a contrapès, ja que assegurava una compensació a la resta de descendents, que no participaven en un repartiment igualitari dels béns. "El context històric que justifica la llegítima no és l'actual, per la qual cosa per a mi no té cap sentit que continuï existint", destaca.

Certament, la societat ha canviat substancialment. Els fills acostumen a heretar a edats molt més avançades que en el passat i les estructures familiars també s'han fet més complexes: són més freqüents els fills de diferents unions, per la qual cosa augmenten els casos en què el testador vol afavorir unes persones per damunt d'unes altres. És precisament en aquest punt on es concentra el debat: mentre que els partidaris de suprimir la llegítima consideren que aquests canvis reforcen la necessitat d'ampliar la llibertat de testar, els defensors sostenen que, en un context familiar més complex, la reserva legal continua sent un mecanisme de protecció imprescindible.

Els jutges, contraris

Potser un dels col·lectius més contraris a la llegítima és el dels jutges i l'argument és pràctic: és una font de conflictes. Això ho constaten tant els notaris com els advocats. "Quan els notaris obrim una herència i hi apareix que hi ha un fill desheretat, automàticament intuïm que el conflicte acabarà als tribunals", afirma Domingo. Casanova, que com a advocat està directament implicat en aquest tipus de disputes, admet: "Puc arribar a entendre que els jutges vulguin evitar que aquests conflictes arribin a uns jutjats força saturats." Cal tenir en compte que els legitimaris disposen de deu anys des de la mort del causant per reclamar la llegítima.

D'acord amb la llei actual, quan un fill apareix desheretat amb l'argument de la falta de relació familiar, el descendent afectat pot reclamar i la càrrega de la prova —és a dir, qui té l'obligació d'acreditar un fet davant d'un jutge— és de l'hereu. En els darrers anys s'ha plantejat una reforma perquè, en aquest supòsit, la càrrega de la prova recaigui sobre el

legitimari. D'aquesta manera, potser s'acaben reduint les reclamacions, segons creu Domingo.

Dit això, el membre de la junta de govern de l'ICAB considera que el dret comparat també dona arguments per mantenir la figura: "La llegítima adopta fórmules diverses en els ordenaments jurídics del nostre entorn i és objecte d'ajustos periòdics. Tanmateix, la tendència és clara: allà on existeix, no retrocedeix, sinó que es manté." En aquest mateix sentit, Casanova assegura que, pels contactes informals que ha mantingut amb alguns membres de la Comissió de Codificació de Catalunya –l'òrgan col·legiat encarregat d'elaborar propostes de revisió, actualització i desenvolupament del dret privat català–, la supressió de la llegítima no forma part de la seva agenda. De fet, tot i que el Codi civil de Catalunya, que consta de sis llibres, està sotmès a un procés continu de revisió i actualització, actualment no hi ha sobre la taula cap proposta coneguda de reforma del llibre quart, dedicat a les successions, que plantegi la supressió de la llegítima.

<https://www.leconomic.cat/article/2659958-la-llegitima-i-la-llibertat-de-testar.html>

La llegítima i la llibertat de testar

Com més pes tenen les herències en l'economia, més transcendent és la regulació de com es reparteixen

El Codi civil de Catalunya fixa que s'ha de reservar una quarta part del valor de l'herència als legitimaris

La limitació té detractors que la consideren un vestigi del passat i un focus de conflictes als tribunals

Fa una setmana, en una entrevista a L'Econòmic, l'expert en finances personals Eduard Conti reflexionava sobre la tendència humana a acumular riquesa com si la vida no tingués fi i, a propòsit d'això, recordava que els diners són un mitjà i no un fi. Una aparent obvietat que, no obstant això, contrasta amb el fet estadístic que el màxim nivell d'acumulació patrimonial acostuma a coincidir amb el moment de la mort de la persona, de manera que són els descendents els que s'acaben beneficiant d'aquest afany per acaparar riquesa. El 2025 més de la meitat de les herències a Catalunya tenien un valor d'entre 100.000 i 500.000 euros, i un 13% superaven aquesta quantitat, segons el darrer balanç del Col·legi Notarial de Catalunya.

Aquest fenomen té avui un impacte econòmic més gran que en el passat. L'encaïment de l'habitatge ha incrementat la dependència dels fills respecte al patrimoni dels pares. De fet, per a moltes persones el llegat dels pares és l'única via per accedir a un habitatge en propietat. El problema és que l'herència arriba cada vegada més tard: l'augment de l'esperança de vida fa que tres de cada quatre hereus no rebin l'herència fins després dels 56 anys. Davant d'aquesta realitat, cada cop més famílies opten per avançar part del patrimoni en vida. Les donacions van augmentar un 22% el 2025 i un 20% durant el primer trimestre del 2026, tot i que continuen sent una opció minoritària.

Regulació del repartiment

Com més pes tenen les herències en l'economia de les famílies, més transcendència adquireixen també les normes que en regulen el repartiment. I és aquí on entra en joc una figura jurídica tan determinant com controvertida: la llegítima.

El Codi civil català, que beu del dret romà, fixa que una quarta part del valor de l'herència s'ha de reservar als legitimaris, que són els fills i els descendents. Si el

causant –el difunt, en terminologia legal– no en té, aleshores, aquest dret correspon als progenitors. En la pràctica, legitimaris i hereus solen coincidir, però no necessàriament. Aleshores correspon als legitimaris reclamar als hereus la part que els pertoca. La llei diu que la llegítima és un dret de crèdit, la qual cosa vol dir que el legitimari no es converteix en propietari d'una part concreta de l'herència, sinó que pot demanar el que li pertoca. En principi, és atribució dels hereus determinar si ho satisfan en béns o diners.

La reforma del Codi civil aprovada el 2008 va flexibilitzar aquest règim en dos aspectes rellevants. D'una banda, va ampliar les causes de desheretament i va incorporar com a motiu la manca manifesta i continuada de relació familiar, sempre que aquest desinterès sigui atribuïble al legitimari. De l'altra, va limitar a deu anys el període durant el qual es tenen en compte determinades donacions fetes pel causant a l'hora de calcular la llegítima. L'objectiu d'aquest darrer canvi era adaptar la norma a una realitat cada vegada més habitual: que els pares ajudin els fills en vida, per exemple amb la compra d'un habitatge, sense que aquestes aportacions condicionin indefinidament el repartiment de l'herència.

La reforma del 2008 va modernitzar alguns aspectes de la llegítima, però va deixar intacte el principi bàsic: la reserva obligatòria d'una part de l'herència. Hi ha qui considera que el legislador hauria d'haver aprofitat aquella revisió per avançar cap a una llibertat de testar més gran o fins i tot per suprimir la llegítima. Per a altres, en canvi, mantenir-la continua sent una manera de garantir la solidaritat familiar i protegir els fills.

D'aquest parer és l'advocat Ramón Ángel Casanova, diputat de la junta de govern de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB), que defensa que la llegítima continua tenint una funció social rellevant. Considera que és un mecanisme d'equilibri entre els descendents, perquè garanteix que tots els fills rebin almenys una part del patrimoni familiar. Admet que restringeix la llibertat de testar, però sosté que aquesta limitació respon a un altre principi: la igualtat entre els fills.

L'hereu a Catalunya

En canvi, el notari de Vilassar de Mar, Albert Domingo, membre de la junta directiva del Col·legi Notarial de Catalunya, veu injustificable que la llibertat que una persona té per fer el que vulgui amb els seus béns en vida es vegi limitada un cop mor. Domingo recorda que, tradicionalment, el dret català pivotava sobre la figura de l'hereu, a qui s'atribuïa la universalitat del patrimoni, normalment rural, per garantir la continuïtat econòmica de la casa i evitar-ne la fragmentació. En aquest context, la llegítima actuava com a contrapès, ja que assegurava una compensació a la resta de descendents, que no participaven en un repartiment igualitari dels béns. “El context històric que justifica la llegítima no és l'actual, per la qual cosa per a mi no té cap sentit que continuï existint”, destaca.

Certament, la societat ha canviat substancialment. Els fills acostumen a heretar a edats molt més avançades que en el passat i les estructures familiars també s'han fet més complexes: són més freqüents els fills de diferents unions, per la qual cosa augmenten els casos en què el testador vol afavorir unes persones per damunt d'unes altres. És precisament en aquest punt on es concentra el debat: mentre que els partidaris de suprimir la llegítima consideren que aquests canvis reforcen la necessitat d'ampliar la llibertat de testar, els defensors sostenen que, en un

context familiar més complex, la reserva legal continua sent un mecanisme de protecció imprescindible.

Els jutges, contraris

Potser un dels col·lectius més contraris a la llegítima és el dels jutges i l'argument és pràctic: és una font de conflictes. Això ho constaten tant els notaris com els advocats. “Quan els notaris obrim una herència i hi apareix que hi ha un fill desheretat, automàticament intuïm que el conflicte acabarà als tribunals”, afirma Domingo. Casanova, que com a advocat està directament implicat en aquest tipus de disputes, admet: “Puc arribar a entendre que els jutges vulguin evitar que aquests conflictes arribin a uns jutjats força saturats.” Cal tenir en compte que els legitimaris disposen de deu anys des de la mort del causant per reclamar la llegítima.

D'acord amb la llei actual, quan un fill apareix desheretat amb l'argument de la falta de relació familiar, el descendent afectat pot reclamar i la càrrega de la prova –és a dir, qui té l'obligació d'acreditar un fet davant d'un jutge– és de l'hereu. En els darrers anys s'ha plantejat una reforma perquè, en aquest supòsit, la càrrega de la prova recaigui sobre el legitimari. D'aquesta manera, potser s'acaben reduint les reclamacions, segons creu Domingo.

Dit això, el membre de la junta de govern de l'ICAB considera que el dret comparat també dona arguments per mantenir la figura: “La llegítima adopta fórmules diverses en els ordenaments jurídics del nostre entorn i és objecte d'ajustos periòdics. Tanmateix, la tendència és clara: allà on existeix, no retrocedeix, sinó que es manté.” En aquest mateix sentit, Casanova assegura que, pels contactes informals que ha mantingut amb alguns membres de la Comissió de Codificació de Catalunya –l'òrgan col·legiat encarregat d'elaborar propostes de revisió, actualització i desenvolupament del dret privat català–, la supressió de la llegítima no forma part de la seva agenda. De fet, tot i que el Codi civil de Catalunya, que consta de sis llibres, està sotmès a un procés continu de revisió i actualització, actualment no hi ha sobre la taula cap proposta coneguda de reforma del llibre quart, dedicat a les successions, que plantegi la supressió de la llegítima.

<https://www.elpuntavui.cat/economia/article/18-economia/2659958-la-llegitima-i-la-llibertat-de-testar.html>